

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego z projektem ustawy dla gminy miasta Białej, w przedmiocie obowiązku właścicieli domów wybudowania kanałów domowych i uiszczenia taksy za połączenie z kanałami miejskimi.

Wysoki Sejmie!

Miasto Biała położone na samej zachodnio-południowej granicy kraju ma stosunki dość odrębne wielce różne w każdym razie od innych miast naszych. Złączenie Białej niemal w jedną całość z bogatym Bielskiem powoduje konieczność, by zarząd miasta starał się zaprowadzić u siebie wszystkie postępowe urządzenia, które w sąsiedniej istnieją miejscowości.

W Bielsku zaprowadzono wodociągi i doskonałą kanalizację, Biała leżąca na równinie bez łatwego odpływu wód musi w najkrótszym czasie przeprowadzić prawidłową kanalizację a następnie urządzić wodociągi, inaczej równowaga zwichniętą by została w zupełności a przemysłowcy, jak tego już były przykłady, opuszczałyby miasto mające już i tak niestety niektóre mniej korzystne warunki rozwoju.

Rada gminna w Białej ułożyła cały plan kanalizacyi a wykonanie powierzyła firmie Pittel i Brausewetter znanej zaszczytnie z przeprowadzenia podobnych robót w Moguncyi, w Wiedniu, Czerniowcach i innych znaczniejszych miastach. Kanały tak będą urządzone, że po zaprowadzeniu wodociągów i nieczystości kloaczne możnaby nimi odprowadzać; dla połączenia z kanałami domowymi zakładają rury cementowe o średnicy 20 do 60 ctm. kosztem około 65.000 złr. a. w. wybudowano już kanały przy czterech główniejszych ulicach: Komorowickiej, Rudolfa, Cyniarskiej i Fryderyka; na przeprowadzenie jednak całej sieci niema funduszków, a o znaczniejszem podwyższeniu dodatków do podatków dziś już w tej gminie 80% wynoszących mowy być nie może.

Za wzorem przeto Berna, Pragi, Wiednia, Lincu i Bielska pragnie Rada gminna Białej uzyskać od Wysokiego Sejmu uchwalenie ustawy nakładającej obowiązek na właścicieli budynków w Białej wybudowania kanałów domowych idących aż do 10 metrów po za ściany domów, połączenia takowych z kanałami miejskimi oraz opłacenia za to połączenie dość znacznej jednorazowej taksy. Z kwot w ten sposób zebranych pragnie Rada miejska pokryć połowę ogólnego wydatku, druga połowa tylko zaciężyłaby przeto na funduszu gminnym.

Wydział powiatowy prośbę gminy jednogłośnie poparł a Wydział krajowy odnośny wniosek już roku zeszłego Wysokiemu Sejmowi przedłożył. Gdy jednak sejmowa komisya prawnicza nie zdała wówczas sprawozdania, Wydział krajowy tego roku przedkłada po raz drugi pierwotny referat. Ustawy podobnej nie ma w całym kraju naszym, mamy tu zatem do czynienia z rzeczą w ustawodawstwie krajowem zupełnie nową. Wydział krajowy w sprawozdaniu swem powtarza słuszne motywa podane przez Radę gminną, nie objaśnia jednak jak według zwyczaju w kraju ułożyły się stosunki co do pokrywania kosztów budowy kanałów.

Niegdyś w miastach naszych za czasów Rzeczypospolitej był podatek „exatio canalium alias rurnae“, „grosz od funta mięsa“ lecz z tych funduszy budowano przede wszystkim tam kanały gdzie właściciele domów do kosztów się przyczyniali. Ta praktyka dotrwała do naszych czasów. W Krakowie do niedawna istniał osobny fundusz kanałowy; obecnie jest zwyczaj, że przy budowie kanału właściciele realności płacą po 2 złr. 50 ct. od metra frontu; w Przemyśle jeśli kto chce korzystać z połączenia z kanałami miejskimi składa takse dochodzącą w niektórych wypadkach do 5 złr. od metra frontu. We Lwowie magistrat pobiera wyższe jeszcze opłaty wymierzone jednak według nader racjonalnej stopy poboru a mianowicie od metra kwadratowego zabudowanej przestrzeni, liczy się zaś osobno każdą kondygnację budowli; przy starych kanałach we Lwowie opłata wynosi po 15 centów, przy nowych po 25 centów od metra kwadratowego.

Wszystkie opłaty te są to właściwie ofiary dobrowolne uiszczane w dobrze zrozumianym własnym interesie.

Daty powyższe zawdzięcza komisya uprzejmej życzliwości kierowników departamentów budowniczych miejskich; są to wyjaśnienia wymownie przekonywujące, że istnieje u nas zwyczaj pociągania właścicieli domów do udziału w kosztach budowy kanałów miejskich a zatem i z tego punktu widzenia żądania Rady miejskiej w Białej przedstawiają się jako słuszne.

Komisya administracyjna uwzględniając powyżej przytoczone motywa, jak najchętniej pragnie zadość uczynić dążeniom dbałej o dobro miasta Radzie gminnej, ale w nakładaniu ciężarów na właścicieli domów nie należy pójść za daleko, a to tem bardziej, że nie tak dawno jak w każdym domu w Białej musiano wymurować po myśli §. 50. ustawy budowniczey z roku 1882 kosztowny dół kloaczny cementowy z dnem nieprzepuszczalnym, za pneumatyczne zaś czyszczenie płacić się będzie i dalej po 60 centów od wywiezienia fury, gdyż projektowane kanały na razie lub może i stale nie będą służyć do odprowadzania nieczystości kloacznych; kanałami tymi wolno będzie odprowadzać tylko płynne opady atmosferyczne i odpływy z fabryk, kuchni i t. p.

Pragnąc praktycznie uwidocznic wysokość proponowanej taksy i przeprowadzić porównanie, komisya przedkłada próbny obrachunek.

Za przykład posłuży dom o średnich rozmiarach — zatem mający 20 metrów frontu a 14 głębokości zabudowania — czyli 280 metrów kwadratowych zabudowanej przestrzeni; gdybyśmy przyjęli proponowaną takse 12 centów od metra kwadratowego w każdej połaci należałoby uiszczyć:

za dom parterowy . . .	33 zł. 60 ct.
„ „ I-piętrowy . . .	67 „ 20 „
„ „ II-piętrowy . . .	100 „ 50 „
„ „ III-piętrowy . . .	134 „ 40 „

W Krakowie za dom tych rozmiarów bez różnicy wysokości zapłaconoby od 20 metrów frontu po 2 zł. 50 ct. czyli tylko 50 zł. W Przemyśle do 100 zł. w. a. We Lwowie więcej, ale tu niema obowiązku stawiania kanału domowego i to 10 metrów po za ścianę domu ani łączenia z kanałem miejskim, a takie ciężary prócz taksy nakłada §. 1. i 2. projektu ustawy, komisya przeto mniema, że proponowana taksa jest za wysoką i w §. 5. projektu przy budynkach mieszkalnych wstawia od metra kwadratowego nie 12 centów lecz tylko 10 centów, a od zabudowań gospodarskich nie 8 centów tylko 6 centów.

Nieznaczne to obniżenie taksy jest tem właściwsze, że nie było zamierzonym ściągać więcej od właścicieli domów jak połowę kosztów budowy kanałów miejskich, a tę połowę pokryje i obniżona taksa. Metr kanału w normalnych warunkach kosztuje 10 zł., gdy z obydwu stron kanału stoją domy, od metra frontu domu, wypadłoby uiszczyć 2 zł. 50 ct., dom przeto średni o rozmiarach w przykładzie przytoczonych zapłaciłoby powinien tylko 50 zł.

Gdyby zatem nie było wolnych placów, droższych części kanałów, gdzie koszt metra i do 25 zł. dochodzi, komisya byłaby dalsze zaproponowała obniżenie taksy. — Według projektu komisyi tylko domek średni parterowy nie pokrywa należytości, ale domy dwupiętrowe i gmachy większe płacąc odpowiednio wyższą takse, dostarczą resztę funduszy nieodzownie potrzebnych.

We wszystkich zmianach projektu Rady gminnej uwzględniono w pierwszym rzędzie interes ogółu, ale tam, gdzie to było możebnem, komisya oszczędzała tak bardzo wysoko opodatkowanych właścicieli domów a przede wszystkim starano się

ich ochraniać od wszystkich niewiadomych, nie dających się obliczyć ciężarów; ztąd postanowienie, że jeżeli expropyacyi dla kanału domowego zażąda Magistrat, koszta wywłaszczenia i odszkodowanie poniesie gmina.

W ustawie uwzględniono całą treść żądań Rady miejskiej w Białej zgodnie ze słusnością i potrzebą, przeto komisya mniema, że zaleca rzecz dla gminy dodatnią stawiając wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

We Lwowie dnia 1. lutego 1897.

Przewodniczący:

S. Koziembrodzki.

Sprawozdawca:

Jan Trzeciecki.

U S T A W A

z dnia o obowiązku właścicieli domów w mieście Białej wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i prawach gminy miasta Biała pobierania taksy za połączenie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Każdy właściciel domu w obrębie gminy miasta Białej obowiązany jest na wezwanie Magistratu, odpływ ścieków i opadów atmosferycznych ze swej realności — połączyć za pomocą kanału domowego z istniejącym kanałem publicznym.

Właściciele domów o kilku frontach mogą być zobowiązani do wybudowania kilku kanałów i połączenia ich z kanałami publicznymi wzdłuż tych frontów.

Magistrat może również wydać takie wezwanie wówczas, jeśli kanały publiczne mają być dopiero wybudowane, a to w tym celu, aby kanał domowy mógł być zbudowany równocześnie z kanałem publicznym.

Odprowadzanie ścieków z wychodków, dołów kloacznych, gnojowisk itd. do kanałów publicznych jest zabronione.

§. 2.

Koszta budowy kanału domowego aż do 10 metrów od zewnętrznej linii tej ściany domu, która stoi najbliżej kanału publicznego, ponosi właściciel domu, nadwyżkę zaś kosztów po nad 10 metrów ponosi gmina.

Gdyby jednak ze względu na stosunki miejscowe okazało się korzystniejszym, aby budowę kanału domowego poprowadzić przez obce grunty lub zabudowaną przestrzeń, właściciel tychże obowiązany jest za odpowiedniemi odszkodowaniem zezwolić na taką budowę kanału domowego na swoim gruncie.

Przy oznaczeniu odszkodowania zastosowane być mają przepisy ustawy z 14. marca 1875 Nr. 38. Dz. u. kraj.

Odszkodowanie i koszta wyłączenia na rzecz budowy kanału domowego (alinea 1) ponosi właściciel domu obowiązany do budowy kanału. Jeżeli jednak budowa kanału przez cudzy grunt nastąpiła na żądanie Magistratu, ponosi koszta i odszkodowanie gmina.

§. 3.

Rodzaj konstrukcyi i wielkość domowego kanału ustanowi Magistrat jako władza budownicza.

Jeśli właściciel domu lub budujący nie zastosuje się do wydanego w myśl §. 1. i 3. wezwania, wówczas przysługują Magistratowi środki z ustawy budowniczej z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. dz. u. kr.

§. 4.

Gmina miasta Białej uprawniona jest za bezpośrednie lub pośrednie połączenie kanałów (rur) domowych z kanałami publicznymi pobierać takse na cele gminne.

§. 5.

Wysokość taksy ustanawia się na 10 ct. w. a. za każdy metr kwadratowy zabudowanej przestrzeni domów mieszkalnych, na 8 ct. w. a. za każdy metr kwadratowy zabudowanej przestrzeni budynków, przeznaczonych w całości lub w znaczniejszej części na warszaty albo fabryki, zaś na 6 ct. w. a. za każdy metr kwadratowy budynków, przeznaczonych w całości lub w znaczniejszej części na cele gospodarskie i na stajnie.

Jeśli dom o kilku frontach połączony ma być kilkoma kanałami, wówczas za każde połączenie płaci się tylko odpowiednią część taksy przypadającej od całego domu.

Zabudowaną przestrzeń oblicza się w ten sposób, że ilość metrów kwadratowych zabudowanej płaszczyzny mnoży się liczbą połąci poziomej (parteru) i połąci piętrowych odnośnej budowli.

§. 6.

Piwnice i strychy należy liczyć przy wymiarze taksy tylko wówczas, jeśli przeznaczone są albo służą na mieszkania, warszaty albo do celów fabrycznych.

§. 7.

Do opłaty taksy obowiązany jest właściciel domu, względnie budujący dom, którego kanał (rura) bezpośrednio lub pośrednio ma być lub jest połączony z kanałem publicznym.

§. 8.

Obowiązkowi uiszczenia taksy w myśl §. 5. i 6. podlegają zaraz po wejściu w życie niniejszej ustawy budynki już istniejące, nowowbudowane, dobudowane lub przebudowane, jeżeli są już z kanałem publicznym połączone, budynki zaś z kanałem publicznym niepołączone dopiero z chwilą gdy to połączenie nastąpi.

Jeżeli przy budynkach podlegających już taksie, nastąpią przez przebudowanie, dobudowanie lub nową budowę zmiany, pociągające za sobą wyższy wymiar taksy, potrącić należy przy wymiarze takse poprzednio uiszczoną.

§. 9.

Od nowozbudowanych, dobudowanych lub przebudowanych budynków oblicza się takse przy komisji odbyć się mającej w myśl §. 66. ustawy budowniczej z 28. kwietnia 1882 Nr. 77. dz. u. kr. a to na podstawie planów i znalezionej na miejscu stanu rzeczy, co uwidocznionem zostanie w odnośnym protokole.

Od istniejących zaś budowli oblicza takse Magistrat na podstawie komisijnego zbadania stanu rzeczy.

§. 10.

Termin płatności taksy zapada w 30 dni po doręczeniu prawomocnego wymiaru.

§. 11.

Radzie miejskiej przysługuje prawo w wypadkach uwzględnienia godnych przyznać ułatwienia w zastosowaniu niniejszej ustawy.

§. 12.

W razie nieuiszczenia taksy w terminie, ściągnięcie jej nastąpi w drodze politycznej egzekucyi podług każdorazowo obowiązujących postanowień o ściąganiu należności pieniężnych na cele gminne.

§. 13.

Przeciwko wydanym na podstawie niniejszej ustawy zarządzeniom i orzeczeniom karnym Magistratu przysługują środki prawne z ustawy z 13. marca 1889 Nr. 24. dz. u. kr.

§. 14.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

§. 15.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

